

Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem
Doktori iskola (7.6 Zeneművészet)

Zsigmondné Pap Éva

**Szeged zenei élete 1945 és
1960 között
c. doktori értekezés tézisei**

2008

Budapest

Szeged városa viszonylag épen vészelte át a második világháborút, így a kulturális élet újjászervezése is hamar megindulhatott. Az Állami Zenekonzervatórium megalapítása és a Szegedi Nemzeti Színház újjáéledése meghatározó jelentőségű esemény volt ebben a folyamatban. A konzervatórium megalapítását a városvezetés ambiciózus terveinek köszönhetően, bár eleinte súlyos személyi problémákkal kellett szembe nézniük. Erről a kezdeti időszakról igen hiányos az írásbeli feljegyzés, ezért különös fontosságú azoknak az idős tanároknak a visszaemlékezései, akik még élnek, hajlandóak és képesek felidézni, dokumentálni ezt az időszakot. A Csongrád Megyei Levéltár és a Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium idevágó iratai mellett alapvető fontosságú forrás volt a konzervatórium első évkönyve is. Az iskola pedagógiai programjáról, felépítéséről, tanáiról átfogó képet szerezhethetünk ezekből. A személyes visszaemlékezések segítettek a mindennapi munka szellemiségének, a hangversenyeknek, a jelentős tanárok alakjának a megidőzését. Első sorban a legendás tanáregyéniségeknek, művészeknek köszönhető, hogy az iskola vezető szerepet töltött be a régióban, noha igazán nem tudta kinőnie magát, a politikai helyzet változásai miatt. A később bevezetett szakiskolai képzés láthatóan devalválta – az így túlságosan is könnyen megszerezhető – tanári diploma értékét. Az állami zeneiskola, a gyakorlóiskola, és a zeneoktatási munkaközösségekbe szervezett magántanítás jelentette az alsó fokú zeneoktatás kereteit. A Liszt Ferenc nevét felvevő – ma Király-König Péter - zeneiskola fiatal és lelkes tanári kara a város támogatását élvezve megerősödött, felnőve feladatához, a város zenei életének biztos alapját teremtette meg.

A város kórus élete is új lendületet vett a háború utáni időszakban. A kórusmozgalom rendszeresen tömegeket mozgató meg, jeles eseményekkor akár ezreket is. Ilyen mennyiségi fejlődés mellett, a minőséget is tudta képviselni

néhány országosan is elismert félprofi együttes. Ezek vezetői jellemzően a tanárképző főiskolához kötődtek.

A színház tradicionálisan Szeged kulturális életének legfrekvenciáltabb intézménye. A negyvenes évek elejétől a kolozsvári színházat az állam – elsősorban presztízs okokból – erején felül támogatta, létrehozott egy európai szinten nézve is modern színházat. A kiemelkedő szakmai színvonalat Vaszy Viktor személye garantálta. A háború elől Budapestre menekített kítűnő társulatot, Vaszyval együtt Szegeden telepítették le. A nagy értékű díszlet-, jelmez-, és kelléktár, illetve a kottaanyag egy része visszakerült a román állam tulajdonába, a többi szintén Szegedé lett. Bár a dokumentáció a negyvenes évek végéről itt is hézagos, meglehetősen pontos kép rajzolódik ki a színház működéséről, sikereiről, az énekesekről, és mindenek előtt Vaszy Viktorról. A színház általában politikai okokkal magyarázott feloszlása megrendítette az egész zenei életet. Átmenetileg az oktatás is nehéz helyzetbe került, mert sok zenekari zenész-tanár eltávozott a városból. Néhány évi küzdelmes időszak után (1949-1957) Vaszy visszatért Szegedre, és remek szervezői és társulatépítői munkájával hosszútávra megteremtette a színvonalas szegedi operajátszást.

A hangversenyrendezés az ötvenes évek elejétől kezdett rendszeresen fellépéseket szervezni. Lippó Gyula ekkor kezdte 25 éves működését, az Országos Filharmónia helyi megbízottjaként. Számos külföldi művész mellett, sok hazai kiválóság is olyan gyakorisággal jelent meg a szegedi színpadokon, hogy közülük néhányat szinte a helyi zenei élet részesének, formálójának tekinthetünk.

A Szabadtéri Játékok felújítása új szintre emelte a város rangját a magyar kulturális életben. Kelet és nyugat sajátos találkozóhelyének szánták a szervezők, a háború előtt is már létező rendezvénysorozat. Az előadások színpadra állítói mindig megpróbálták egyensúlyt találni a könnyed és a fajsúlyosabb produkciók bemutatásában, miközben igyekeztek kihasználni a Dóm tér adottságait. Számos alkalommal

világhírű együtteseket, énekeseket, karmestereket láthatott a közönség

A Játékok programjai nem csak a tér lehetőségeihez, hanem a korszellemhez is igyekeztek alkalmazkodni, így népszerűségüket a mai napig megőrizték, a város leglátogatottabb kulturális programjai. Ennek a rendezvénysorozatnak az 1958-as indulása, és az első évek áttekintése lehetett e dolgozat része.

A dolgozatban családi emlékeket és dokumentumokat is felhasználtam

Bibliográfia

Bibliográfia

Szegedi Állami Zenekonzervatórium Évkönyve az 1947.-48. tanévről

(szerkesztette Dr. Baranyi János)

Iratok a magyar zeneoktatás történetéhez 1945-1956 AVKM irataiból

(szerkesztette Berlász Melinda és Tallián Tibor, MTA Zenetudományi Intézet, 1984)

Iratok a magyar zeneélet történetéhez 1945-1956 II. kötet

(szerkesztette Berlász Melinda és Tallián Tibor, MTA Zenetudományi Intézet, 1986)

Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium Iratai II. (Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet, Budapest,

Színháztörténeti Könyvtár 25. szerkesztette Dancs Istvánné dr. 1990)

Vaszy Viktor emlékezete (szerkesztette Gyuris György és Papp Györgyné, Szeged Megyei Jogú Város megbízásából kiadja a Somogyi Könyvtár, 1993)

Papp János: Négy és fél évtized szegedi operaelőadásai az adatok és számok tükrében (Bába és Társai kiadó, Szeged, 2000)

Nikolényi István: Szegedi Nemzeti Színház 1883-1986
(lektorálta Ilia Mihály)

A szegedi Tömörkény István Gimnázium és Szakközépiskola Évkönyve az 1972/73. tanévről (szerkesztette Dr. Diós József, Szeged, 1973)

A szegedi Liszt Ferenc Zeneiskola története 1952-1977
(szerkesztette Papp Zoltán, összeállította Stanics Béla, kiadta a szegedi Liszt Ferenc Zeneiskola igazgatósága és tantestülete, 1977)

A Richter János Zeneművészeti Szakközépiskola és Kollégium 60. tanéve, Emlékkönyv 1946-2006 (szerkesztette Czeglényi László, Győr, 2006)

Péter László: Kodály Szegeden (kiadja a Somogyi Könyvtár, 1982)

Vámosi Nagy István: Zenetörténeti Párhuzamok (Szeged, 1982)

Erdős János: A DÉLÉP Szegedi Zenebarátok Kórusának huszonöt éve 1958-1983

(DÉLÉP kiadása)

Tallián Tibor: A kolozsvár-szegedi opera I.-II. (Muzsika, 1998. szeptember, október)

Polner Zoltán: Hangversenyélet Szegeden 1950-1975 (Bába Kiadó, Szeged, 2005)

Továbbá a Csongrád Megyei Levéltár idevágó dokumentumai, valamint családi fényképek, iratok